

Adéla Smažíková

Souslednost časová ve španělštině

(posudek oponenta bakalářské práce)

Předkládaná bakalářská práce se věnuje jednomu ze základních témat španělské gramatiky, tématu, které je hojně analyzováno nejen v teoretických studiích, ale také – a možná ještě více – v praktických příručkách didaktického charakteru, jež se snaží nerodilým mluvčím popsat zvláštnosti souslednosti časové ve španělštině. Z toho vyplývá, že se autorka při studiu sekundární literatury musela vyrovnat s dvojitým typem textů – a hned v úvodu mohu konstatovat, že se jí to podařilo.

Vzmemme-li v úvahu, že jde o práci bakalářskou, nikoli diplomovou, text je velmi rozsáhlý. To je dáno tím, že obě části – teoretická i praktická – se svou podrobností a způsobem výkladu podobají spíše práci diplomové. V teoretické části, již představuje bohatě vnitřně členěná druhá kapitola, jsou postupně probírána všechna relevantní témata spjatá se sousledností časovou, tj. otázky terminologické, syntaktická charakteristika struktur vyjadřujících souslednost časovou, vztah časů absolutních a relativních i jednotlivé časové roviny, s nimiž mluvčí pracují. Pozornost je věnována též srovnání se situací v češtině, aspektu – a především tématům, jež komplikují zdánlivě přehledné strukturální vzorce vyjadřující souslednost, totiž struktury zvané ve španělštině *de doble acceso*, případy souslednosti *ad sensum* atd. Budiž řečeno, že autorka pracuje s velmi různorodými zdroji sekundární literatury: vedle spíše praktičtějších příruček používá i vysoce teoretické texty typu GDLE – a interpretuje je správně a s porozuměním, což je na úrovni bakalářského studia hodno zvláštní pochvaly. Tu si zaslouží i rozsáhlá praktická část, sestávající ze sledu drobných případových studií, které jsou založeny na korpusové analýze struktur obsahujících v hlavní větě různé formy sloves *decir*, *pedir* a *saber*. Autorka pro svůj výzkum zvolila španělské korpusy CREA a Corpes XXI. Každý, kdo je s těmito korpusy zvyklý pracovat a je si vědom jejich omezení, musí ocenit péči a trpělivost, s jakou musela ručním tříděním nahrazovat nedostatky korpusu – práce s materiálem je dle mého soudu metodologicky čistá a přesvědčivá.

Mohu tedy shrnout, že teoretická i praktická část svou úrovní a zpracováním přesahují standard běžných bakalářských prací – o veskrze pozitivním celkovém hodnocení práce nemůže být sporu. Následující poznámky a komentáře tak chápu spíše jen jako podněty k diskusi u obhajoby.

- V práci se průběžně operuje s termínem „dodržení souslednosti časové“. Zdá se mi, že toto spojení se hodí spíše pro normativní příručky, předkládající (začínajícímu) studentovi španělštiny bezesporný obraz věci. To, co autorku zajímá, jistě není jen norma. Chápu, že chce nějakým způsobem odlišit užití, která některé gramatiky označují za „kanonická“ (tj. základní, nepříznačkové struktury), od těch ostatních, nicméně slovo „dodržet“ sugeruje normu, resp.

její porušení – přitom veškeré analyzované konstrukce pocházejí od rodilých mluvčích, i ony obsahují „sousednost časovou“, jen jde o jiný vzorec.

- Projdeme-li statistické výsledky (např. přehledně v tabulce na s. 80), na první pohled nás zarazí odlišnost výsledků u složeného perfekta. To je logický důsledek skutečnosti, že autorka z GDLE převzala dělení časů ve větě hlavní do časových sfér – a tedy i zařazení složeného perfekta do sféry minulosti. Statistické údaje toto zařazení problematizují (je jistě zvláštní, když přes 95 procent všech užití neodpovídá údajně kanonickému vzorci) a naopak podporují formulace, jež se objevují v praktických příručkách.
- Z výsledků jsou pochopitelně nejzajímavější ty, které – jak říká autorka – nelze odůvodnit. Zbyde-li u obhajoby čas, autorka by se k některým z těchto případů mohla vyjádřit (např. k tomu na s. 39).
- Není mi zcela jasné, proč byl z analýz vyřazen typ *dije que si se lee, me retiro* (s. 30).
- Zdá se mi, že v některých pasážích teoretické části by bylo vhodnější mluvit spíše o paradigmatech (např. *hablaba*) než o termínech (např. imperfektum), neboť ty již sugerují funkci.
- V pasážích vysvětlujících názory lingvistů na interpretaci předčasnosti, následnosti a souběžnosti (s. 12-17) by čtenář ocenil, kdyby autorka svůj výklad více ilustrovala příklady.

Po jazykové stránce je práce připravena pečlivě (*vyplívající* v obsahu a na s. 22 je výjimkou). Chápu autorčinu snahu o to, aby případové studie byly analogické, aby se závěry daly srovnávat, ale jejich zcela identická podoba s mechanicky se opakujícími formulacemi působí trochu monotónně.

Celkově jde dle mého soudu o velmi zdařilý text, bohatě splňující nároky kladené na bakalářskou práci, a proto ho předběžně hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 22. 5. 2017

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.